

Indlæg med input til det nye skilsmisssystem

Fra faggruppebestyrelsen, socialrådgivere på kvindekrisecenterområdet, i Dansk Socialrådgiverforening.

Gennem vores praksis og erfaringsbaserede viden, i arbejdet med voldsudsatte kvinder og børn på kvindekrisecentrene i Danmark, bekræftes vi dagligt i, at vold er både indgribende, skadelig og reducerer retten til et trygt liv.

Viden om vold og børn, som oplever vold i familien, har forpligtet til fornyet forståelse af disse børns udsathed. I Danmark har det resulteret i en overordnet samfundsmæssig anerkendelse. Vi håber, at denne anerkendelse vil afspejles i det nye skilsmisssystem. Vi ønsker derfor at henlede politikerenes opmærksomhed på vold og voldens skadelige indvirkning på børn, når de oplever vold i familien, således at der under forhandlingerne kommer særskilt fokus på vold.

På baggrund af vores viden og erfaring, med denne gruppe af udsatte børn og tilhørende sagsforløb i nuværende system, har vi opstillet **5 fokuspunkter med anbefalinger**, som vi mener er essentielle at få inddraget i organiseringen af et nyt system.

Fokuspunkt nr. 1.

Ved påstand om vold skal tvivlen komme barnet til gode.

Vold er ulovlig, farlig og kompleks - og særligt i den psykiske form en indgribende og nedbrydende mekanisme. Volden benævnes, som en påstand om vold, når den ikke kan dokumenteres, hvilket kan være særligt vanskeligt, når der er tale om psykisk vold. Vi oplever, at det er både skamfuldt og tabubelagt for voldsudsatte kvinder at tale om volden, og i særdeleshed særligt skamfuldt for dem at fortælle om børnenes påvirkning af den vold, som de har oplevet. De voldsudsatte kvinder frygter ofte, at deres udsagn om vold ikke opleves, som sandfærdig, når de ikke kan bevise volden. Selv i sager med omfattende fysisk og livsfarlig vold, har kvinderne sjældent dokumentation på de fysiske skader, eller at skaden er forårsaget af vold, simpelthen fordi de ikke har turde anmelde eller fortælle om volden.

I det eksisterende system, bliver der i sager med påstand om vold foretaget en bevisvurdering. Ved manglende bevisbyrde oplever vi ofte, at volden ikke bliver et tema, der skal undersøges. Det ses, at partstvisten hos forældrene - om den påståede vold, kan risikere at neutralisere voldstematikken, og indsnævre undersøgelsesfasen, hvor barnets perspektiv skal belyses forud for en afgørelse. I den forstand, at det ikke vurderes relevant, at undersøge forældrenes omsorgsevne, deres relation og barnets kvalitet i tilknytningen til forældrene, når volden ikke kan bevises. Det juridiske smalle spor kræver bevisbyrde for volden, og er desværre medvirkende til at negligere volden og dens betydning for barnet. I særdeleshed betydningen af den psykiske vold, som er mindst ligeså indgribende for barnet. Vi har set afgørelser, som benævner, at oplysninger om den påståede vold ikke kan tillægges vægt i afgørelsen, grundet forældrenes uenighed om, hvorvidt der har været vold under deres samliv. Vi oplever, at den fysiske vold negligeres, fx ved at en kvindens udsagn om kvælertag og en ægtefælles modstridende oplysninger kan medføre, at oplysningerne om volden reduceres til en eksplicit beskrivelse af, at parrets samlivsproblem og konfliktniveau har handlet

om udøvelse af simpel vold, benævnt som problemer og højt konfliktniveau i relationen mellem de voksne, der derfor ikke tillægges vægt og afgørende betydning for deres relationen til barnet. I en sådan sag kan det, der vægtes højest være, at barnet har haft samliv med sin far lige inden samlivsophævelsen, hvorefter der fastsættes samvær uden passende sikkerhedsvurdering. Når oplysninger om barnets påvirkning af volden ikke bliver inddraget, og dermed ikke giver anledning til nærmere undersøgelse af fx barnets relation og graden af tryghed til sine forældre, så svigtes børnene og deres ret til en tryk tilværelse. Børnene er dem, der lider størst skade, når der er vold i hjemmet, og derfor bør tvivlen altid komme børnene til gode. Vi mener, at påstand om vold i skilsmissesager skal tænde alarmlampen, og sikre skærpet opmærksomhed på barnets udsathed. Systemet skal sikre, at volden bliver et tema i sagen, som skal undersøges og indgå i belysning af barnets perspektiv.

Ovenstående bør samtidigt argumentere for, at der i sager med påstand om vold, skal foretages separat visitationssamtale, da der ellers vil være stor sandsynlighed for, at volden foregår i rummet under visitationen, og at kvinden tilbageholder vigtige oplysninger, som kan være medvirkende til at sikre tilstrækkelig belysning, undersøgelse og sikkerhedsvurdering i en sag.

Fokuspunkt nr. 2.

Vold skal anerkendes - som vold.

Visitering af grønne, gule og røde sager benævnes i forslaget til det nye skilsmisssystem, som visitationskategorier med udgangspunkt i sagens konfliktniveau. I det fremsatte forslag om et nyt skilsmisssystem er vold benævnt og eksemplificeret, som sager med højt konfliktniveau og en problematik, der medfører visitation til kategorien røde sager med hurtigere sagsbehandling i et afgørelsesspor. Vi finder det vigtigt at understrege, at vold handler om magt, hvor den ene part intentionelt udsætter den anden part for nedbrydning og krænkelser af både fysisk og psykisk karakter. Voldens mekanisme og betydning negligeres, hvis volden udelukkende forstås, som en højkonflikt mellem forældrene, og kun knyttes til deres samliv. Volden kan have udviklet sig til at være et styrende element i familien, som ikke nødvendigvis stopper, fordi forældrenes samliv er slut - der kan yderligere være risiko for, at volden fortsætter gennem barnet og fx i forbindelse med samvær.

Børn, der oplever vold i familien er voldsudsatte børn i en sårbar og udsat position.

At opleve vold i familien er en form for psykisk vold, og det gælder uanset om volden barnet oplever, fra en omsorgsperson mod den anden, er psykisk eller fysik. Det er børn med voldserfaring, som udvikler respons på volden fx strategier for at beskytte sig selv, og den voldsudsatte part. Forståelsen, af hvordan vold i familien påvirker og opleves af barnet, har i høj grad betydning i en vurdering af barnets udsathed. Det er afgørende, hvordan man forstår volden og dens mekanismer. Når der er vold i familien er vold ikke noget, der blot sker mellem de voksne - man må forstå voldens tilstedeværelse, som et opvækstvilkår, og dermed en belastningsfaktor for barnet, som kan risikere, at påvirke barnets omsorgssituation og udviklingsmuligheder.

Vi ønsker derfor tydelig synliggørelse af, at vold er vold, som skal belyses, undersøges og vurderes ud fra viden om vold.

Fokuspunkt nr. 3.**Barnets perspektiv og barnets ret til en tryk tilværelse skal i centrum.**

Vi er fortalere for kvalificering af et system, som i højere grad inddrager og sikrer fokus på barnets perspektiv. Vold i familien er kompleks og kan med udgangspunkt i viden om børn, som oplever vold i familien, anses, som et angreb på barnets omsorgssituation, idet belastninger i relationen til og mellem barnets omsorgspersoner ser ud til at være særlig skadelige for barnet. I undersøgelser henvises til, at det er ligeså skadeligt for børn at overvære vold mod nærmeste omsorgsperson, som hvis barnet selv blev udsat for vold. Det er vores erfaring fra praksis, at børn, som har oplevet vold i hjemmet, risikerer at udvikle en utryk, uhensigtsmæssig eller skadet tilknytning til en eller begge forældre.

Barnets oplevelser og voldserfaring skal indgå i vurderingen af barnets udsathed forud for en afgørelse, så der sikres fokus på barnets perspektiv og undersøgelse af de forhold, som kan belyse belastnings og beskyttelsesfaktorer for barnet. Det er fx væsentligt om samvær bliver fastsat på barnets præmisser, i den forståelse, at det har afgørende betydningen, at samværet omfatter kontakt i positiv forstand, hvilket vil forudsætte, at samværsforælderen skal være en tryk person for barnet.

Sager med påstand om vold bør behandles med udgangspunkt i en faglig anlagt voldstematik, hvor volden og dens betydning i relationerne mellem forældrene og barnet undersøges, barnets behov og udsathed skal vurderes, så barnets ret til at opnå en tryk tilværelse bliver det centrale. Børn har ret til et liv uden vold.

Fokuspunkt nr. 4.**Påstand om vold bør, som minimum give anledning til at undersøge og udrede barnets relation til begge forældre.**

Samlivsophævelsen og den efterfølgende periode er angiveligt den farligste fase for både den voldsudsatte kvinde og hendes børn. Det er derfor vigtigt, at der indgår en decideret sikkerhedsvurdering i sager med påstand om vold. Der skal anlægges et sikkerhedsperspektiv i disse sager, hvor vigtigste beskyttelsesfaktor for barnet må være at sikre, at volden stopper. Det betyder, at det, med udgangspunkt i vores arbejds kontekst på krisecenterområdet, skal sikres, at volden mod barnets mor stopper, at barnet ikke risikere at blive udsat for yderligere voldsoplevelser under fx samvær, samt at relationen til begge forældre skal belyses før der kan træffes afgørelser.

Vi anser det, som en nødvendighed, at der i sager med påstand om vold stilles krav om udredning i en undersøgelsesfase. Det bør med andre ord sikres, at begge forældre udredes med henblik på en vurdering af, hvordan volden har betydning for deres evne som forældre. En udredning, der både skal vurdere på forældreevnen på kort og længere sigt, således at barnets sikkerhed og trivsel kan vurderes og sikres i relationen til begge forældre. Vi mener, at en udredning af forældreevne og omsorgskapacitet også vil kunne forebygge de drabs sager, hvor en forælder slår sine børn og evt. ekskone ihjel efter endt samliv, eller de sager, hvor Statsforvaltningen bruges som middel til årelang chikane og fortsat psykisk vold.

Fokuspunkt nr. 5.**Styrkelse af faglighed og viden om vold.**

Det gælder om at kvalificere det nye skilsmisssystem til at være formålstjenestelig og det mener vi bl.a. gøres ved at kvalificere de fagpersoner, der skal støtte børnene gennem sagsforløbet, sikre belysning og undersøgelse af sagen, samt dem der træffe afgørelser om samvær og forældremyndighed. Vi ved, at den forældrepart, der udsætter den anden part for vold, sagtens kan fremstå velformuleret og fornuftigt argumenterende, hvilket netop er en del af den psykiske vold – at man simpelthen ikke kan se det. Ved manglende bevisbyrde risikerer fremtoning alene at medfører manglende belysning af relationen til barnet. Derfor er det vigtigt med efteruddannelse i, hvordan man som fagperson kan se igennem dette, være opmærksom på barnets udsathed og genkende voldens mønstre og mekanismer, og måske netop være særlig opmærksom, når parternes udsagn om vold er modsatrettede.

Kvalificering og øget viden om børn, som har oplevet vold i familien, vil i vores optik kunne bidrage til at belyse og behandle sagerne bedst muligt, og med udgangspunkt i barnets perspektiv. Viden om børn, der oplever vold i familien, skal udvide det juridiske spor, og fastholde volden, som et tema i undersøgelses- og vurderingsfasen, således at tvivlen ved påstand om vold altid kommer barnet til gode, og sikre nærmere undersøgelse og sikkerhedsvurdering forud for en afgørelse.

Afslutningsvis vil vi understrege, at vi anser det, som muligt og håber på, at ændringer af nuværende system og de nødvendigvis tilhørende ændringer i forældreansvarsloven, vil styrke barnets retssikkerhed. Dette ved at der udmøntes et børneperspektiv, hvor barnets perspektiv inddrages og sættes i centrum i både visitations- og undersøgelsesfasen og efterfølgende afgørelse.

Med udgangspunkt i den nuværende praksis og lovgivning oplever vi overordnet, at det anvendte børneperspektiv fremstår, som et rettighedsperspektiv, hvor barnet fastholdes i sin ret til begge forældre. Barnets rettigheder må dog antages også at indebærer et behovsperspektiv, hvor det barn, som oplever vold mod sin ene omsorgsperson fra den anden omsorgsperson, bør have mulighed for at træde ud af det generaliserede børneperspektiv, som bygger på retten til begge forældre. En ret som i normativ forstand anses, som værende det bedste for et barn, men som hermed må understreges ikke nødvendigvis at gælde for alle børn.

På vegne af

Faggruppen af socialrådgivere på kvindekrisecenterområdet